

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ความสนใจในการรับรู้ข่าวสารของคนนั้น จะให้ความสำคัญต่อสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวก่อนเสมอ ดังที่ Lee, B. Backer (1982) ได้เคยกล่าวไว้ว่า บุคคลมีความปรารถนาที่จะให้ตนเองได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งยังได้มีนักวิชาการบางกลุ่มเคยเสนอข้อสมมุติฐานไว้ว่าสื่อมวลชนเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองและรับใช้ผู้รับสาร ซึ่งวิธีการหนึ่งในการรับใช้ผู้รับสารคือการจัดเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาร ให้สอดคล้องกับขนาดของกลุ่มคนในชุมชนนั้น ๆ อย่างครอบคลุมทุกด้าน

ดังนั้น การมีวิทยุกระจายเสียงประจำท้องถิ่น เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ราชบุรี หรือ สวท.ราชบุรี จึงเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการรับรู้ข่าวสารในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวของคนในพื้นที่อันเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาล ในการขยายความเจริญออกสู่ทุกภูมิภาคของประเทศ

นับจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่กำหนดให้ จ.ราชบุรี เป็นเมืองทรัพยากรหลักของภาคตะวันตกทั้ง 8 จังหวัด เป็นต้นมา การขยายตัวในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดจึงเริ่มขึ้นตั้งแต่การขยายเขตนิคมอุตสาหกรรมมาไว้ที่บ้านน้ำพุ ต.ห้วยไผ่ อ.เมือง จ.ราชบุรี การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดน้ำดำเนินสะดวกและธารน้ำร้อนบ่อคลึง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ทั้งยังได้เกิดการขยายตัวของโครงการธุรกิจชั้นนำของประเทศ ได้แก่ โครงการจัดสร้างสนามกอล์ฟอีก 3 แห่ง และโครงการจัดสร้างโรงแรมขึ้นหนึ่ง แห่งในพื้นที่ ฯลฯ จากการขยายตัวในความเจริญต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลให้การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม ค่านิยม ตลอดจนความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชากรเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติล่าสุดในการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ที่ดินของสำนักงานที่ดิน จ.ราชบุรี ในปี 2533 มีเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาถึง 200 เปอร์เซ็นต์ และการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพากร จ.ราชบุรี มีเพิ่มขึ้นกว่าเดิมถึง 48 %

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของ ประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,196 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ และภูเขา ประมาณร้อยละ 53 เป็นที่ราบสูง และร้อยละ 47 เป็นที่ราบต่ำ มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านตัวจังหวัด มีประชากรทั้งสิ้น (ปี 2532) 720,763 คน ชนชาติพันธุ์ดั้งเดิมประกอบด้วย ชาวไทยภาคกลาง จีน มอญ ละว้า ลาว และกระเหรี่ยง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร รองลงมาได้แก่ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และการรับจ้างแรงงาน มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ทิศเหนือ ติด จ.กาญจนบุรี ทิศใต้ติด จ.เพชรบุรี ทิศตะวันออก ติด จ.นครปฐม จ.สมุทรสาคร และ จ.สมุทรสงคราม ทิศตะวันตก ติด ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยมา

การที่กรมประชาสัมพันธ์ ได้ก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ราชบุรี หรือ สวท.ราชบุรี ขึ้นมานั้นนอกจากเพื่อเป็นเครือข่ายถ่ายทอดรายการต่าง ๆ จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานครแล้ว สิ่งที่ต้องการเป็นลำดับต่อมาคือ เสียงสะท้อนจากการให้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รัฐได้มอบหมายสู่ประชาชน โดยเฉพาะเพื่อให้คนในจังหวัดเองได้มีโอกาสทราบในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตน และเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่ได้สัมผัสอยู่ทุกวัน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ราชบุรี จึงได้เริ่มก่อตั้งขึ้นและกระทำพิธีเปิด เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2527 โดย ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุธรรม รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ในขณะนั้น) เป็นผู้กระทำพิธีเปิดและได้กล่าวในพิธีเปิดครั้งนั้นว่า รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิทยุกระจายเสียงเป็นอย่างดี จึงได้ให้การสนับสนุนขยายข่ายงานด้านวิทยุกระจายเสียง ออกไปทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้รับฟังข่าวสารความรู้ และความบันเทิง อย่างรวดเร็วถูกต้อง และกว้างขวางเพื่อจะได้ยกระดับมาตรฐานการครองชีพ ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อำนวยพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนประเพณีปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี จนบังเกิดผลดีแก่สังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม งานวิทยุกระจายเสียงจึงถือว่าเป็นบริการเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้การฟังวิทยุกระจายเสียง

นับว่าเป็นชีวิตประจำวันของประชาชนไปแล้ว ประชาชนทุกอาชีพทุกเพศทุกวัยทุกแห่งหนต่างก็มีเครื่องรับฟังวิทยุกระจายเสียงใช้กันอยู่อย่างกว้างขวาง แพร่หลายทั้งในเมืองในชนบท ในบ้านและนอกบ้าน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อกลางดังกล่าว นอกจากนี้ เนื่องจากจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดใหญ่ ภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าไม้อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจึงให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพื่อให้เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม มีการส่งเสริมอาชีพและหาทางเพิ่มรายได้ให้แก่พี่น้องที่อยู่ตามชนบท ตามโครงการสร้างงานในชนบทอย่างที่ได้กระทำอยู่ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง กรมประชาสัมพันธ์จึงได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยขึ้นเพื่อให้เป็นสถานีวิทยุประจำท้องถิ่น ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารของหน่วยราชการในระดับท้องถิ่น ตลอดจนอำนวยความสะดวกต่อประชาชนทั่วไปในอันที่จะร่วมกันให้บริการข่าวสารต่าง ๆ ของตนผ่านสื่อกลางแห่งนี้

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ราชบุรี มีขอบข่ายการส่งกระจายเสียงในระบบ A.M. ความถี่ 1,593 กิโลเฮิรตซ์ ครอบคลุมพื้นที่ จ.ราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ นครปฐม สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อ.หัวหิน และ จ.กาญจนบุรีบางส่วน โดยได้จัดสรรรายการต่าง ๆ ทั้งจากบุคลากรในสถานีฯ เป็นผู้ดำเนินรายการเอง และจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรีและที่อื่น ๆ ร่วมดำเนินงาน โดยทำการออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.30 - 14.00 น. ในภาคเช้า และ 16.30 - 21.00 น. ในภาคค่ำ มีปริมาณการจัดรายการแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

รายการประเภทความรู้ - เนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยทั่วไป	= 35.41 %
รายการข่าว	= 32.94 %
จากส่วนกลาง	22.34 %
ข่าวท้องถิ่นผลิตรายการโดยผู้สื่อข่าวของสถานีฯ	10.60 %
รายการบันเทิง	= 31.65 %
โฆษณา	= 0

จากประเภทของรายการต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้มีรายการที่น่าสนใจอยู่รายการหนึ่ง ได้แก่ "ข่าวท้องถิ่น" ซึ่งผลิตรายการและควบคุมโดยผู้สื่อข่าวของสถานีฯ แต่ความหลากหลายของข่าวท้องถิ่นของ สวท.ราชบุรีแห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นการเผยแพร่ผลงานของรัฐบาลเท่านั้น ประชาชนผู้ทักขีร้อต้องการแจ้งข่าว หรือปัญหาความทุกข์ร้อนที่ต้องการให้หน่วยงานเป็นกระบอกเสียงให้ รวมทั้งการส่งสารไปยังกลุ่มของตน เพียงเพื่อให้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน รายการข่าวท้องถิ่นของ สวท.ราชบุรี จึงนับเป็นรายการหลักที่มีความสำคัญรายการหนึ่งของสถานีฯ ซึ่งนอกเหนือจากการออกไปทำข่าวโดยผู้สื่อข่าวของสถานีฯ เป็นผู้เลือกประเด็นที่น่าสนใจมาเสนอข่าวแล้วในแต่ละวันจะมีบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ติดต่อส่งข่าวสารของตนเองมาเพื่อออกอากาศเป็นจำนวนมาก โดยไม่ต้องเสียค่าบริการใดใด ซึ่งข่าวท้องถิ่นของสถานีฯ ออกอากาศทุกวัน เวลา 18.15 ถึง 18.30 น. วันละ 5 - 6 ข่าว โดยมี เนื้อหาที่เกี่ยวข้องและมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล รวมไปถึงการเผยแพร่ผลงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวงการราชการ หรือผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับราชการ ซึ่งการรายงานข่าวจะมีทั้งข่าวอ่านและข่าวประกอบเสียงด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง มาออกอากาศ โดยผ่านการติดต่อเพื่อความสมบูรณ์เพื่อ เป็นหลักฐานที่ชัดเจนในการให้ข่าวของแหล่งข่าว ตลอดจนเป็นการเพิ่มสีสัน ของข่าววิทยุให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

ข่าวท้องถิ่นของ สวท.ราชบุรี ได้ถูกจัดทำขึ้นโดยผู้สื่อข่าวของสถานีฯ มาตั้งแต่การก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2527 และได้ ออกอากาศอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งในช่วงแรก ๆ ที่เริ่มทำการส่งกระจายเสียงนั้น ทางสถานีฯ ได้กำหนดให้ใช้ช่วงเวลา 10.00 น. เป็นเวลาในการเสนอข่าว แต่ต่อมาพบว่า เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่จะนำมาเขียนเป็นข่าวโดยส่วนใหญ่เนั้น มักจะเกิดขึ้นตลอดทั้งวัน ผู้สื่อข่าวของสถานีฯ จึงย้ายเวลาการเสนอข่าวดังกล่าว มาเป็นช่วงเย็นคือเวลา 18.15 น. เพื่อสามารถสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมาออกอากาศได้อย่างทันท่วงที และยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการถ่ายทอดเรื่องราว อันเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของข้าราชการในภูมิภาค ตลอดจนการเป็นสื่อกลางในการให้บริการข่าวสารต่าง ๆ สู่ประชาชน อันเป็นนโยบายสำคัญของการจัดตั้งสถานีฯ แห่งนี้

การผลิตข้าวท้องถิ่นโดยผู้สื่อข่าวของสถานีฯ ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจผลิตข้าวในแต่ละวันนั้น จึงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนในการสนองความพอใจของผู้กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อความรู้สึกของตัวผู้ทำข่าวเพื่อผลในการปฏิบัติงานที่มีต่อประโยชน์ของประชาชนผู้รับสาร ในพื้นที่ให้มากที่สุดซึ่งนับแต่การก่อตั้งสถานีฯ ตั้งแต่ปี 2527 มาจนถึงปัจจุบัน ทางสถานีฯ ยังไม่เคยดำเนินการประเมินในเรื่องของข่าวท้องถิ่นเลย

ฉะนั้นการวิเคราะห์ข่าวท้องถิ่นของสถานีฯ จึงเป็นเรื่องใหม่ที่อาจจะทำการศึกษาค้นคว้าว่าในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว ข่าวดังกล่าวเป็นเช่นไร และอะไรคือสิ่งที่ผู้ทำข่าวได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ ในการพิจารณาจัดทำข่าวนั้นขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อจะได้แนวทางมาพัฒนา ปรับปรุงข่าวท้องถิ่นของ สวท.ราชบุรี รวมไปถึงข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุอื่น ๆ ในภูมิภาคอันเป็นเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ เช่นเดียวกันนี้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อไป

ปัญหาวิจัย

1. กระบวนการผลิตข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี มีลักษณะเช่นไร
2. โครงสร้างเนื้อหาของข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี มีลักษณะอย่างไร และมีปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้าง
3. ข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี มีบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเข้าใจกระบวนการผลิตข่าวท้องถิ่น ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อทราบโครงสร้างเนื้อหาของข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาบทบาท หน้าที่ของข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ในฐานะสื่อมวลชนท้องถิ่นของจังหวัด
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงการผลิตข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี

ข้อสันนิษฐาน

1. ข่าวท้องถิ่น เป็นเรื่องราวเฉพาะพื้นที่ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการของคนท้องถิ่นในการรายงานสภาพแวดล้อมและประสานความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการรวมตัวของสมาชิกในสังคม รวมไปถึงการถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมต่อ ๆ ไป
2. ข่าวท้องถิ่น เป็นช่องทางสำหรับเผยแพร่ข่าวสารของทางราชการจากส่วนกลางและภูมิภาคเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ
3. สื่อมวลชนผู้ทำหน้าที่ผลิตข่าวท้องถิ่น จัดได้ว่าอยู่ในฐานะผู้พิจารณาควบคุม ตรวจสอบ คัดเลือกและเรียบเรียงข่าว (gatekeeper) รวมไปถึงการเลือกประเด็นหัวข้อ (agenda setting) ฉะนั้น การให้ความสำคัญในลำดับของการทำข่าวท้องถิ่นว่าจะเลือกองค์ประกอบใดในหัวข้อ เหตุการณ์ (events) เกณฑ์ในการเลือกทำข่าวหรือคุณค่าของข่าว (news criteria) ความสนใจของสาธารณชนต่อข่าว (news interest) และการรายงานข่าว (news report) มาเสนอ ก่อน-หลังนั้น จึงขึ้นอยู่กับ การพิจารณาตัดสินใจประเมินข่าวโดยตัวผู้ทำข่าวดังกล่าวเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี นี้ เป็นการศึกษาโดยกำหนดระยะเวลาในการศึกษาจากเนื้อหาและกระบวนการผลิตข่าว ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2533 ถึง 30 กันยายน 2534 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี

นิยามศัพท์

1. ข่าวท้องถิ่น

หมายถึง คำบอกเล่าเรื่องราว หรือ เรื่องเกิดใหม่ที่เป็นที่สนใจในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ในที่นี้หมายถึงข่าวที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ทุกวันเวลา 18.15 น. ถึง 18.30 น.

2. สวก-ราชบุรี

หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี เป็นสถานีวิทยุในเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ มีกำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ กระจายเสียงในระบบ เอ-เอ็ม ความถี่ 1593 กิโลเฮิร์ต ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัด นครปฐม สมุทรสงคราม สมุทรสาคร กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์บางส่วน

3. กระบวนการผลิตข่าว

หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ก่อนจะนำไปพิจารณาออกอากาศสู่ผู้ฟังในช่วงเวลาระหว่าง 18.15 - 18.30 น. ทุกวัน

4. โครงสร้างของข่าว

หมายถึง ลักษณะรูปแบบ คำโครง และองค์ประกอบของข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี อันเป็นผลมาจากแนวนโยบายของสถานี คุณค่าของข่าว จรรยาบรรณของผู้ทำข่าว และการตัดสินใจของบรรณาธิการข่าว

5. หน้าที่ของข่าว

หมายถึง บทบาทที่ข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี พึงกระทำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนา ปรับปรุง ข่าวท้องถิ่น ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานและผู้ปฏิบัติหน้าที่ผลิตข้าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงในภูมิภาค ในเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์หรือหน่วยงานที่คล้ายคลึงกัน โดยการนำไปศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่องานประเภทเดียวกันนี้ ต่อไป